

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Број:

Датум:

Београд, Господара Вучића бр.50

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно–научног већа Факултета безбедности број 665/8 од 24.12.2021. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића под насловом: „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“, у следећем саставу:

- 1) проф. др Владимир Н. Цветковић, редовни професор,
- 2) проф. др Мирослав Младеновић, редовни професор,
- 3) проф. др Зоран Јефтић, ванредни професор,
- 4) др Миша Ђурковић, научни сарадник.

Комисија је темељно прегледала и проучила наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења чланова Комисије Наставно-научном већу доставља следећи:

**РЕФЕРАТ
О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Зоран Обрадовић је рођен 13. октобра 1980. године у Београду. Потиче из радничке породице а одрастао је у ваљевској Мионици, где је 1995. године завршио основну школу „Драгојло Дудић“, као добитник Вукове награде и најбољи ученик у својој генерацији. Након основне школе уписује Војну гимназију у Београду, у 25. класи ученика, коју завршава такође са одличним успехом, као један од пет најбољих ученика генерације. Војну академију одсека копнена војска, смер пешадија завршио је 2003. године, као треће рангирани питомац 124. класе полазника, са укупном просечном оценом студирања одличан (9,53), због чега је од стране председника тадашње Државне заједнице Србије и Црне Горе био награђен сабљом са посветом. Специјалистичке струковне студије завршио је на Факултету политичких наука у Београду, половином 2006. године, када је стекао звање специјалисте: „Национална и глобална безбедност“. На истом факултету завршио је

и магистарске студије, децембра 2015. године, одбранивши магистарски рад на тему: „Процес преговарања у командовању и менаџменту у одбрани и његова оптимизација“. Докторске студије наука безбедности уписао је академске 2017/18. године, на Факултету безбедности Универзитета у Београду, као стипендиста Министарства одбране Р. Србије. Као свршени магистар студирање је, одлуком Наставно-научног већа факултета, започео од треће године, претходно положивши 5 диференцијалних испита, као и Самостални изборни курс (СИК). Током Докторских академских студија остварио је просечну оцену положених испита одличан (8,67).

Обрадовић се налази у професионалној војној служби МО и ВС Р. Србије, почев од септембра 2003. године, када је произведен у чин потпоручника рода пешадија (почетни официрски чин). На почетку каријере обављао је дужности командира вода, командира граничне чете и командира чете за обуку, радећи у више различитих гарнизона ВС. Дванаест година био је запослен као контраобавештајни официр у Војнобезбедносној агенцији МО Р. Србије, где је обављао контраобавештајне и безбедносне послове на референтским и нижим руководећим дужностима. Тренутно се налази на дужности референта за планирање наставе у Деканату Војне академије, Универзитета одбране у Београду, и у чину је потпуковника. Обрадовић је завршио велики број курсева и усавршавања на нивоу МО и ВС, као и неколико међународних курсева и семинара, од којих су најзначајнији: Семинар за млађе официре у НР Кини, НАТО курс о тероризму у Оберамергау, СР Немачка и курс штабних официра за учешће у међународним мултинационалним мировним операцијама у Свидинту, Краљевина Шведска. Током професионалне каријере много пута је био похваљиван и награђиван а, због изванредних резултата остварених у раду на функционалној дужности, ванредно је унапређен у чин капетана.

Након положених свих испита и завршених других обавеза, предвиђених наставним планом и програмом Докторских академских студија на Факултету безбедности Универзитета у Београду, кандидат Зоран Обрадовић је успешно положио и испит „Израда и одбрана пројекта докторске теме“, чиме је стекао услов (120 ЕСПБ), за формалну пријаву теме докторске дисертације. Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности број 116/7 од 25.03.2021. године, именована је Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића, под насловом „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“ у саставу:

- 1) проф. др Мирослав Младеновић, редовни професор,
- 2) проф. др Зоран Јефтић, ванредни професор,
- 3) др Миша Ђурковић, научни сарадник.

Комисија је проучила и прегледала пријаву кандидата те је на основу приложених материјала и проученог пројекта докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића, једногласно усвојила позитиван извештај о оцени научне заснованости, и (28.04.2021. године) предложила Наставно-научном већу Факултета безбедности да прихвати тему и одобри израду докторске тезе кандидату Зорану Обрадовићу под насловом „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“, као и да именује ментора. Комисија је том приликом за ментора предложила проф. др Жарка Обрадовића. Наставно-научно веће Факултета безбедности је на седници одржаној 28.04.2021. године донело је одлуку број 223/4 којом се усваја извештај Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације и именовало проф. др Жарка Обрадовића за ментора.

Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду дало је сагласност (број 61206-1907/2-21) на одлуку Наставно-научног већа Факултета безбедности, на седници одржаној 05.05.2021. године. Тема докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића припада научној области друштвено-хуманистичких наука и ужој научној области студије безбедности. Дисертација, обима 181 страница, садржи следеће целине: 1. Уводна разматрања; 2. Геополитичко позиционирање Руске Федерације после Хладног рата; 3. Консолидација и јачање Русије после 2000. године; 4. Руско ангажовање у рату у Сирији; 5. Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције и 6. Закључак.

Дисертација је, у погледу форме и садржаја, у складу са стандардима успостављеним Правилником о докторским студијама на Универзитету у Београду 2019. године. Писана је у А4 формату, фонтом Arial, у величини 12 типографских тачака. Маргине су 22мм, а проред основног текста подешен на 1 ред. Дисертација садржи захтеване елементе, у које спадају насловна страна на српском језику, затим насловна страна на енглеском језику, страницу са информацијама о ментору и члановима комисије за одбрану дисертације, странице са подацима о дисертацији на српском и енглеском језику, садржај, текст тезе са поглављима, списак литературе, прилоге, биографију кандидата, изјаву о ауторству, изјаву о истоветности штампане и електронске верзије, те изјаву о коришћењу.

На крају је приложен и списак коришћене литературе који обухвата 108 референци: доминантно научне чланке, монографије и званичне документе. Докторска дисертација кандидата Зорана Обрадовића садржи: 3 табеле, 4 графикона, 1 илустрацију и 5 мапа чија је сврха једноставнији и јаснији визуелни приказ представљених података.

Библиографија кандидата:

Током студирања на специјалистичким, магистарским и докторским академским студијама, кандидат Зоран Обрадовић је објавио радове у важнијим домаћим часописима и зборницима радова међународног значаја. Радови се доминантно односе на ужу тематску област истраживања кандидата – геополитичке односе, војне интервенције, оружане сукобе и илегалне миграције, што је у основи теоријског оквира предложеног истраживања. Кандидат је објавио укупно 6 чланака (три у категорији М33, један у категорији М51 и два у категорији М52). Попис кандидатових библиографских референци приказан је у наставку.

1. [М33] Саопштење са међународног скупа штампано у целини

- a. Ćirković, D., Ratković, Ž. & Obradović, Z. Neke mogućnosti optimizacije projekt menadžmenta na primeru geografskih informacionih sistema (GIS). *SYM – OP – IS 2010*. Tara, 21.10.2010, str. 645-647.
- b. Lisov, M., Parojčić, S., Obradović, Z. & Živković, M. Aspekti optimizacije unutrašnjebalističkih parametara i nivoa nadpritiska udarnog talasa barutnih gasova kod oruđa. *SYM – OP- IS 2012*. Tara, 27.9.2012, str. 690-693.
- c. Mučibabić, S., Obradović, Z., Živković, K., Kelimanis, K. & Živković, M. Cena vojne operacije kao značajan faktor uspeha operacije. *SYM- OP- IS 2013*. Zlatibor, 7.9.2013, str. 730-732.

2. [М51] Рад у врхунском часопису националног значаја

- a. Kelimanis, K., Obradović, Z., Živković, K. & Radović, M. Pregovaranje u vojnim operacijama i uticaj pregovaranja na cenu operacije. *Vojno delo*, zima 2014, 163 – 169.

3. [М52] Рад у истакнутом часопису националног значаја

- a. Obradović, Z & Vukadinović, G. Bliski istok kao poligon za geostrateško pozicioniranje velikih sila i ponovno uključivanje Rusije u borbu za regionalnu prevlast. *Vojno delo*, 4/2019. 97-113.
- b. Obradović, Z & Zivanović, A. Migrantska kriza, ilegalne migracije i trgovina ljudima kao bezbednosni problemi: studija slucaja Austrije i Madjarske. *Medjunarodna politika*, 12/2021. 107-118.

2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ово истраживање приказало је сложеност и непредвидивост геополитичких и геостратешких односа који владају између главних субјеката на међународној политичкој сцени, представљених у контексту оружаных сукоба у Сирији. Без обзира што се у последњих сто година, међу познатим аналитичарима (Mackinder, Haushofer, Huntington, Sprukman итд.) потпуно уврежила геостратешка процена према којој је простор Евроазије (Heartland) центар исконског интересовања и „главни улог“ на талону светског надметања

глобалних па и регионалних сила које теже водећој улози у међународним односима, још увек нико у потпуности није успео да оствари пуну контролу над овим супер континентом и свим стратешким предностима које он нуди.

Већина признатих аутора данашњице, који анализирају актуелну геополитичку ситуацију на основу различитих параматара и истраживања, указује на то да је ера глобализације на издисају, односно да је можда у првој декади 21. века наступио њен потпуни крај. Закључак, да у међународној политици нема уређених правила игре, тј. да на овом нивоу влада својеврсна анархија, што је и кључна одлика актуелних међународних односа, намеће се сам по себи.

Ако се вратимо само тридесетак година у прошлост, подсетићемо се да је ситуација била готово дијаметрално супротна. Након краха биполарног светског поретка, тадашњи СССР се распао на Заједницу независних држава (са Русијом на челу) и више мањих држава. Русија је, поред многобројних нерешених проблема и дугова, наследила и позиције СССР-а у међународним односима, укључујући и ону најважнију повластицу - а то је право вета у СБ УН, иако то реална економска па и политичка моћ нове државе није у потпуности оправдавала. Русија је након пада Берлинског зида била приморана да се повуче на своје природне границе. Пораз у Хладном рату и распад СССР-а отворио је болне „ране“ у руској спољној политици, а проглашење независности и иступање бројних држава из савеза оставило је преко 20 милиона етнички чистих Руса ван граница матичне државе. У томе је лежао нови проблем али и снага руске спољне политике, што ће касније дипломатија Владимира Путина успети добро да искористи. Важна индустријска чворишта, рудни басени али и битне стратешке тачке, као што је Крим, остале су ван домашаја званичне Москве. Све наведено, уз нагомилане унутрашње проблеме који су кулминирали током 90-тих година 20. века, ставило је Русију у незавидан положај, што је такође условило дефанзивну спољну политику. Међутим, долазак на власт Владимира Путина, произвео је неочекивано брз опоравак руске економије, која се у највећој мери ослања на гасни комплекс и енергетику уопште. Успоставом чврстог савеза са Белорусијом, Русија полако започиње повратак на позиције СССР-а, а војним интервенцијама у Грузији и Украјини, свима је ставила до знања да око њених позиција у постсовјетском простору и непосредно на њеним границама неће дозвољавати никакве компромисе. Уколико је руско мешање у Грузији и Украјини, на неки начин било изнуђено, интервенција у Сирији свакако није била у тој мери неопходна. Ипак, постоје процене према којима би са падом сиријског режима Башара ал-Асада, Руска Федерација изгубила кључну позицију на Блиском истоку па самим тим и примарну позицију за снабдевање Европе природним гасом. То би нужно оставило негативне последице на њену економију, иначе озбиљно погођену санкцијама од стране ЕУ и САД. Управо зато је овај ризичан поступак улио свежу крв у вене руске спољне политике и још више ојачао њену политичку моћ у међународним односима. Колико је Сирија важна земља на Блиском истоку за Руску Федерацију, показује и чињеница што су се управо овде њене оружане

снаге, први и једини пут у историји нашле очи у очи са оружаним снагама САД, на истом терену. Сирија је такође веома важна транзитна земља која Руској Федерацији даје могућност контроле извоза саудијске нафте, и самим тим угрожава и слаби позиције САД у овом региону.

У контексту разматрања свих претходно наведених чињеница, предмет овог истраживања јесте анализа интеракције друштвених феномена, као и актуелних геополитичких процеса који се одвијају у циљу остваривање глобалне и регионалне доминације у савременом свету. Прецизније речено, **предмет овог рада** јесте настојање да се свеобухватним и детаљном анализом свих расположивих показатеља, сагледа објективна моћ и реална позиција Руске Федерације на геополитичкој мапи великих сила, након почетка успостављања светског мултиполарног система. Другим речима, предмет истраживања се састоји у што приближнијем утврђивању резултата руског војног мешања у Сирији: да ли је то била својеврсна прекретница у њеној спољној политици у 21. веку, и да ли је овај њен потез убрзао процес успостављања светског мултиполарног поретка. Рад би требао да представља основ и полазиште за истраживачку делатност из ове научне области у будућности, да пружи оквирну предикцију геополитичких догађања у региону Блиског истока, а посредно и на глобалном нивоу.

Иако је приметан тренд објављивања научних чланака и расправа о наведеној тематици, најчешће идеолошки обојених западном или источном провинцијенцијом, до сада још увек није објављена монографија која на целовит, свеобухватан и пре свега објективан начин разматра питање руске улоге у Сирији на убрзавање процеса успостављања светске мултиполарности. То и јесте прилика да се да нов допринос на пољу међународних односа, који би могао да дође као крајњи резултат овог истраживања.

Научна анализа би, по правилу, требала да буде објективна и у могућој мери вредносно неутрална. Разлика, па и супротстављеност западне и источне научне мисли, када се ради о тумачењу суштине појединих појава у међународним односима, стога не мора нужно да проистиче из идеолошке усмерености истраживања. Разлике, које се неминовно појављују, највећим делом потичу из различитих општефилософских метода које се, као основа истраживања, примењују у једном и у другом делу света. Док је база целокупне западне мисли – прагматизам, упрошћено приказан по формули: "истина је једна врста добра, она се своди на успешност односно корисност неке идеје" (Калин), то јест, истинито је оно што је корисно, на Истоку се истина тумачи према Аристотеловој теорији адекватације, према којој: истина је сагласност (дела) објективне стварности са мишљењем о тој стварности. Ова разлика видно се изражава и у процесу ангажованости науке у једном и другом концепцијски-философском систему.

Такође, већина аутора научних радова и студија случаја анализира само поједине аспекте руске интервенције у Сирији и не даје одговоре на конкретно питање: како ће се убудуће одвијати геополитички процеси у блискоисточном региону па и шире на глобалном нивоу.

Ово истраживање пружа могућност да се компарацијом, уочавањем логичких, онтолошких и епистемолошких веза између појава, претходно посматраних у изолованом контексту, или појава претходно недовољно уоченог значаја, генерише нов квалитет, у виду извођења валидних закључака који ће издржати критичку проверу и надаље остати део заједничког фонда сазнања од кога се полази у будућим истраживањима.

Предмет истраживања примарно припада политичким наукама, али ће захтевати знања и из других области друштвених наука (попут: етике или моралне филозофије, економије, правних наука, историје, социологије и психологије), услед чега се може рећи да је он интердисциплинарног карактера.

3. ХИПОТЕТИЧКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

Хипотетичку оквир докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића чине једна основна и три посебне хипотезе. Анализирајући све релевантне показатеље, хипотезе испитују и упоређују геополитичке, геостратешке и геоекономске консеквенце које је руска војна интервенција у Сирији произвела, првенствено на регионалном, али и на глобалном нивоу. Поред тога, хипотезама се настоји установити у ком обиму је мешање Русије у сиријски сукоб утицало на успоставу међународне мултиполарности.

Општа хипотеза гласи:

X: Руска војна интервенција у Сирији учврстила је глобалне позиције Руске Федерације у међународним односима, утицала је на измену глобалног безбедносног амбијента и стварање услова за успостављање мултиполарности.

Овом хипотезом претпостављен је значајан утицај руске војне интервенције у Сирији на измену међународног безбедносног амбијента, чиме су створени додатни услови за успостављање глобалне мултиполарности. Такође, Руска Федерације је војном интервенцијом у Сирији, а самим тим и снажним војним присуством у региону, настојала да учврсти сопствене међународне позиције и стекне дуго очекивани међународни углед. Та идеја, била је презентована још на Минхенској безбедносној конференцији 2008. Године, у тзв. Медведевљевој иницијативи. Како би сви појединачни сегменти опште хипотезе били што прецизније испитани и проверени, прва посебна хипотеза овог истраживања претпоставља примарни ефекат који је руска интервенција произвела на регионалном нивоу, и гласи:

X1: Руска интервенција у Сирији изменила је однос снага у земљи и региону и спречила је пад режима Башара ал-Асада са власти.

Пре отпочињања војних операција Руске Федерације у Сирији, септембра 2015. године, геополитичка ситуација у овој блискоисточној држави, па и у читавом региону, била је хаотична. Режим председника Башара ал-Асада налазио се пред извесним падом, а сам Башар је „de-facto“ био животно угрожен. Комплетна светска, а нарочито западна јавност, очекивала је брзи и потпуни успех Западне алијансе која се у сукоб умешала са

нескривеном амбицијом да свргне Асадов режим и настави започети процес преобликовања ширег простора Блиског истока, кроз подржавање таласа обојених револуција. Снаге сиријског режима су, уочи руске интервенције, контролисале свега око 30 процената државне територије. Насупрот њима, побуњеничке групације су се налазиле у потпуној офанзиви. Шест година након званичног уласка Руске Федерације у сукоб, геополитичка ситуација се дијаметрално променила у корист провладиних снага: Асадов режим је сада прилично стабилан, а његов опстанак на власти више се не доводи у питање. Други конституент опште хипотезе представља друга посебна хипотеза, која гласи:

X2: Војном интервенцијом у Сирији Руска Федерација је преузела иницијативу у регионалним безбедносним процесима на Блиском истоку.

Сједињене државе су пре руске интервенције, кроз процес преобликовања ширег простора Блиског истока, изводећи војне ударе и обојене револуције у земљама арапског света, остваривале потпуну војну и политичку иницијативу у региону, историјски познатом по антиамеричком расположењу. Повратак Русије на простор Блиског истока био је олакшан претходним изузетним дипломатским деловањем Јевгенија Примакова али и чињеницом да је некадашњи Совјетски савез уживао јако повољне економске и политичке позиције у земљама арапског света. Одлучна, добро организована и прецизно реализована војна интервенција, првенствено ваздухопловних снага Руске Федерације у Сирији, веома брзо је променила однос снага на терену, а Русији дала потпуни политички и међународни легитимитет да се на веома конструктиван начин укључи у решавање кризе, као можда и одлучујући актер. Након веома брзе успоставе контроле над територијом, и стабилизације Асадове власти, Русија је почела да се суштински бави животним питањима становништва у разореној држави, од којих је решавање узрока илегалних миграција свакако једно од међународно најзначајнијих. За разлику од осталих међународних актера, Русија се једина суштински бавила узроцима илегалних миграција, а у политичким преговорима са представницима власти али и опозиције, настојала је да решава горуће хуманитарне и остале проблеме. Геополитичке последице руског војног и политичког инволвирања у сиријски сукоб биле су промена односа снага у земљи и региону и ограничавање моћи и утицаја САД на простору Блиског истока. Самим тим Руска Федерација је, на описани начин, преузела војно-политичку иницијативу у регионалним безбедносним процесима на Блиском истоку. Трећа посебна хипотеза докторске дисертација гласи:

X3: Једна од последица руске војне интервенције у Сирији било је ограничавање моћи и утицаја САД у региону Блиског истока.

Војна интервенција Руске Федерације у Сирији поклопила се са глобалним порастом антиамериканизма у свету, релативним опадањем моћи САД, губљењем позиција на простору Блиског истока али и недавним повлачењем оружаних снага из Авганистана. Са овим догађајима кореспондира и политичка иницијатива НР Кине у Јужној Америци, која је још од доношења Монроовог закона представљала зону приоритетног интересовања САД. Све наведено, а можда и понајвише руско инволвирање у сиријски сукоб, утицало је на ограничавање моћи и утицаја САД у региону Блиског истока.

4. КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Структура дисертације састоји се од пет кохерентних, логички повезаних тематских поглавља, која су представљена у прелиминарном садржају дисертације.

Након уводног поглавља којим се актуелизује истраживачка проблематика, представљају теоријске поставке на којима се базира ово истраживање, истиче аргументација оправданости истраживања и контекстуализује руска војна интервенција у Сирији као појава од значаја за измену регионалних и глобалних геополитичких околности, пажња се посвећује теоријско-појмовном аспекту истраживања. Кандидат је подробно операционализовао појмове савремених међународних односа и модерне геополитике, као и кључне димензије иманентне овим појмовима, чиме је начињен први корак у сужавању фокуса на предмет истраживања. Поред тога, акценат је стављен и на проблематизацију предмета истраживања и систематизацију најзначајнијих истраживачких студија о овој тематици. У методолошком смислу, истраживање је фокусирано на теоретске претпоставке које потврђују конкретни индикатори што, у суштини, чини теоријски и аналитички оквир унутар кога се кретало планирано научно истраживање.

Прво поглавље дисертације посвећено је приказу и анализи геополитичких процеса и догађаја у Русији након завршетка Хладног рата, из ког је Русија изашла као поражена. То је првенствено било обележено економским, политичким, војним и демографским суновратом, на крају прошлог и почетком овога века. Распад велике заједнице совјетских држава и Варшавског уговора, најавио је уједно завршетак ере биполарности и почетак доба униполарности у међународним односима, као и наступање потпуне војно-политичке суперматрије Сједињених америчких држава на глобалном нивоу. Већина аутора, међу којима су предњачили западни, попут Фукујаме, предвиђала је „крај историје“ и апсолутну победу западне идеологије у историјском конфликту за руским истоком, који је потрајао скоро 50 година. Поглавље историјски заокружује временски период до доласка на власт Владимира Путина, чија је администрација начинила револуционарне потезе у тежњи ка поновном уздицању руске империје на ниво глобалне силе.

Друго поглавље обухвата академско суочавање ставова и различитих показатеља друштвеног и економског васкрснућа који је и обликовао спољну политику Руске Федерације у ери Путинове владавине. Поглавље је посвећено презентовању друштвених појава и сагледавању геополитичких процеса који су довели до потпуне политичке, економске, војне и демографске стабилизације и јачања Руске Федерације након 2000. године.

Треће поглавље обухвата методолошки оквир и аргуменује одлуке које се тичу начина на који је ово истраживање спроведено. Кандидат сликовито представља генезу и импликације геополитичких догађаја, који су се одиграли након септембра 2015. године, када је званично отпочело руско мешање у сиријски сукоб. Овој анализи претходи приказ историјата руско-арапских односа као и модерне блискоисточне геополитичке ситуације, са циљем што јасније контекстуализације истраживачке проблематике.

Уз треће, које на ефектан начин уводи читаоца у суштину истраживане проблематике, **четврто поглавље** чини централну целину ове дисертације, будући да се кроз њега дају одговори и објашњења на највећи број задатих истраживачких питања и дилема. С тим у вези, у оквиру тема о енергетској димензији сиријске кризе испитана је претпоставка о заједничкој заинтересованости „великих“ међународних субјеката за блискоисточни регион. На тој основи, учињен је значајан корак на расветљавању динамике настанка, развоја кризе и њене тренутне „контроле“ од стране главних актера, односно, њених регионалних и глобалних импликација.

Пето, последње поглавље ове дисертације, представља закључну фазу у оквиру које кандидат систематично представља главне налазе свог истраживања, као и импликације које истраживање може имати за будуће академске напоре у овој области. Кандидат је анализирао главне узроке настанка кризе и потенцијалне начине њеног дефинитивног разрешења, ценећи појединачне бенефите актера тог процеса. Значајна пажња посвећена је утврђивању фактора и чинилаца који доприносе, и саставни су део војних интервенција, па су у овом поглављу образложени и потенцијални предиктори конкретне војне интервенције. На бази ових резултата, кандидат настоји, а добрим делом и успева, да идентификује могуће правце даљих научних истраживања из ове и сличних научних области.

5. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Постојећи фонд научне литературе који се бави разматрањем геополитичке ситуације у региону Блиског истока, непосредно уочи и након избијања грађанског рата у Сирији, а нарочито након војног укључивања Руске Федерације на овај простор, покрива већину аспеката који су били разматрани у овом истраживању. У сваком случају, литература која се конкретно бави овом проблематиком спада у актуелније изворе који, без обзира на релативно скорашњу тематизацију, обухватају не тако мали број објављених радова и научних истраживања. И поред великог броја радова постоје одређени аспекти овог проблема који нису били обрађени у постојећој литератури, тако да је научни допринос овог рада свеобухватан опис постојећег стања и разложно објашњење узрочно - последичних веза које постоје између одређених геополитичких потеза САД и Руске Федерације на простору Блиског истока са успостављањем мултиполарног поретка. На овај начин се обогаћује постојећи корпус научног знања из ове области, али и подстиче домаћа научно – истраживачка заједница за интензивније бављење датом проблематиком. С обзиром на интердисциплинарност предмета истраживања, то се не односи само на област друштвено – хуманистичких наука, већ и на друге научне дисциплине, које ће бити укључене у ширу научну полемику и спровођење будућих истраживања.

6. ЗАКЉУЧАК

На основу увида у завршену докторску дисертацију кандидата Зорана Обрадовића „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“, Комисија констатује да је кандидат успешно обрадио постављену тему и да је својим истраживањем дао веома значајан научни и друштвени допринос у областима студија безбедности, политичких наука, теорије међународних односа и геополитике, које се тичу обрађиване материје.

Предмет и циљеви истраживања су адекватно постављени, теоријски и методолошки оквири рада кохерентни и утемељени на релевантним научним достигнућима и савременој научној публицистици. Кандидат је у потпуности следио одобрену структуру на коју је сагласност дало Наставно-научно веће Факултета безбедности и Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.

Докторанд је користио обимну и релевантну литературу писану на различитим језицима и насталу на темељу различитих политичких и идеолошких опредељења, што даје једну целовитију слику истраживане појаве. „Истина је целина – говорио је Хегел а Луис Мамфорд, поводом све већег уситњавања предмета истраживања у савременим научним дисциплинама, каже: „Знати све више и више о све мање и мање, на крају ипак значи знати све мање“.

Очекивати је да ће остварени резултати, свакако иницирати појаву нових питања и бројних истраживачких изазова, што и јесте један од циљева оваквих радова.

На основу увида у резултате докторске дисертације, Комисија је стекла уверење да је обрађена тема актуелна и да ће имати теоријске и практичне импликације. Докторска дисертација „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“, представља савремен, актуелан, релевантан и оригиналан допринос фонду знања из уже научне области студија безбедности, односно савремених студија безбедности.

Фокусираност истраживачког захвата, обим коришћене литературе и секундарних извора, али првенствено добијени налази, опис проучаваних феномена, понуђена објашњења у вези са истраживањем и изведени закључци, односно препоруке, ову дисертацију квалификују као пример другим истраживачима који ће се бавити овим и сличним темама из области (савремених) студија безбедности.

Докторска дисертација кандидата Зорана Обрадовића представља добро структурирано и ваљано спроведено истраживање чији се резултати односе, како на емпиријски ниво који је везан за проучавану студију случаја, тако и на теоријску раван која се тиче испитивања могућности различитих теоријских приступа изучавању све актуелнијих покушаја прекрајања света од стране најугицајнијих међународних субјеката.

Имајући све то у виду, Комисија је сагласна у оцени да је ова докторска дисертација остварила значајне резултате који могу бити вишеструко коришћени у будућој теорији и пракси.

Први начин се везује за одабрану студију случаја, односно представљени резултати и закључци дисертације могу чинити добру основу за постављање неких нових истраживачких питања и покретање нових истраживања везаних за положај појединих земаља у међународној заједници.

Други могући начин примене резултата представљених у овој дисертацији Комисија везује за налазе о специфичној природи лидерске позиције у међународним односима, што такође може бити мисаони изазов и позив да се о тематици функционисања међудржавних односа размишља на више начина. "У борби за хегемонију Шпанија и Португалија су биле замењене Холандијом, коју затим из трке избацује Енглеска улазећи у конкуренцију са Француском. Крајем 19. века Немачка и Америка оспораваће водећу улогу Енглеске, а САД ће затим преузети улогу светског хегемона, која ће бити подељена са СССР, да би после фијаска "реалног социјализма" Америка остала сама као светски господар. Но, то није крај", - упозорава професор Мирослав Печујлић у својој „Социологији“.

И на крају, Комисија сматра да истраживачки дизајн, формирана мрежа теоријских појмова, базе података и матрице за анализу коришћене у овој дисертацији, могу представљати релативно добру основу за конципирање будућих истраживања других случајева у којима се проучава успех (или неуспех) спољних интервенција у поједине земље.

На основу свега изложеног, имајући у виду квалитет, значај, добијене резултате и остварени научни допринос, Комисија даје позитивну оцену докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду,

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата Зорана Обрадовића, под насловом „Геополитичко позиционирање Руске Федерације након интервенције у Сирији“, и одобри њену јавну одбрану.

Чланови комисије:

Проф. др Владимир Н. Цветковић, председник
Факултет безбедности Универзитета у Београду,

Проф. др Мирослав Младеновић, члан
Факултет безбедности Универзитета у Београду,

Проф. др Зоран Јефтић, члан
Факултет безбедности Универзитета у Београду,

др Миша Ђурковић, члан
Институт за европске судије у Београду,